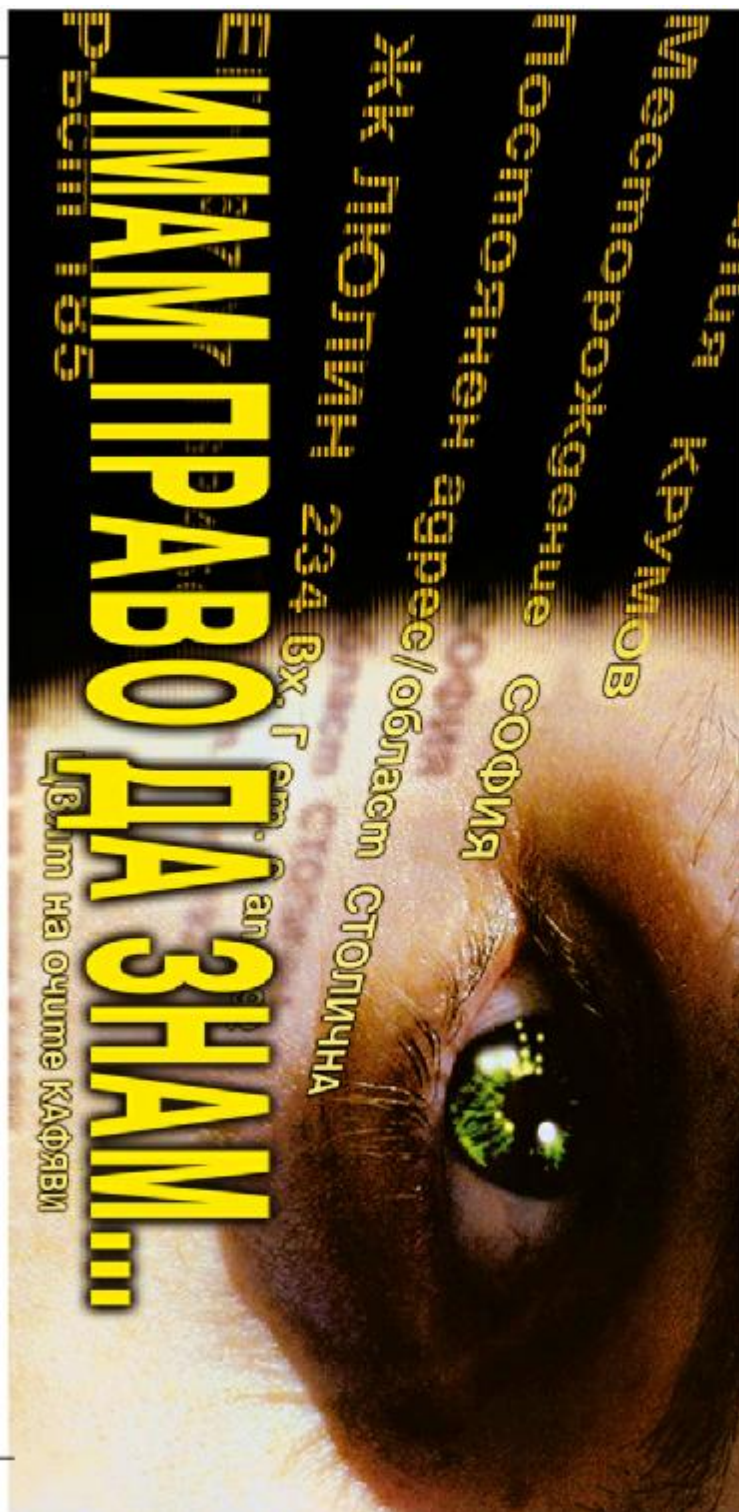




Все повече институции събират и съхраняват данни за нас - общини, данъчни органи, полиция, осигурителни фондове, лекари, банки и т.н. Развитието на технологиите прави възможно изграждането и поддържането на големи бази данни, а с това нарастват и възможностите за злоупотреби с тях. Законът за защита на личните данни гарантира нашето право да знаем кой, защо и какви данни има за нас. Законът за защита на личните данни ни дава право на достъп до събраните за нас данни, както и да искаме поправянето или заличаването им в определени от закона случаи. Възползвайте се от защитата, която ви предоставя закона. Ако имате съмнения, че правото ви на защита на личните данни е нарушено, обърнете се към Комисията за защита на личните данни. Повече информация по темата можете да получите на адрес [www.aip-bg.org/lichnidanni](http://www.aip-bg.org/lichnidanni)

*Тази брошура се издава от Програма достъп до информация в рамките на проект Кампания за разясняване на правото на защита на личните данни, финансиран по програма Европейска инициатива за демокрация и човешки права на Европейската комисия.*

както и :  
Програма Достъп до информация  
ул. Раковски N 120, вх. А, ет. 4  
1000 София  
тел. / факс (02) 988 50 62  
986 77 09, 981 97 91  
E-mail: [office@aip-bg.org](mailto:office@aip-bg.org)  
[www.aip-bg.org](http://www.aip-bg.org)



Опитайте да си представите колко данни за нас се събират и съхраняват в папки и компютри!

Лекарите знаят от какво боледуваме; общините - за кого сме женени и кои са децата и родителите ни, данъчните – какъв е годишният ни доход; полицията – къде живеем; банките, застрахователните дружества и пенсионните фондове – колко пари имаме и т.н.

Едва ли си даваме сметка кой и какво знае за нас. Новите технологии правят възможни събирането, обработването и прехвърлянето на огромни бази с лични данни от една институция на друга не само без нашето съгласие, но дори без нашето знание.

Това има предимства, защото позволява на институциите да извършват бързо и качествено исканите от нас услуги и справки.

От друга страна обаче, събирането на все повече информация за нас от различни институции прави електронните ни портрети твърде подробни, а това отваря врати за различни злоупотреби. Големите бази лични данни често се оказват атрактивен търговски продукт.

Ето защо е необходимо да съществуват правила, които да балансират бързия и ефективен поток информация и правото на защита от възможни злоупотреби със събраните за нас данни. Такива правила дава **Законът за защита на личните данни (ЗЗЛД)**. Той гарантира тази важна част от правото на неприкосновеност на личния ни живот, известно още като правото да бъдем оставени на мира.

### **Кои данни са лични?**

Според Закона лични данни са тези, които разкриват нашата физическа, психологическа, умствена, семейна, икономическа, културна или обществена идентичност.

Всяка информация, която се отнася до здравето или имотното ни състояние, е лично наша и ако някой разполага с нея, трябва да отговаря на строги изисквания за нейното съхранение, както и да гарантира, че няма да злоупотреби с нея.

Има и друг тип лични данни, които се ползват със специална защита – могат да се събират и обобщават само в много специални случаи. Това е информацията, свързана с расовия произход, политическите и религиозните убеждения.

Например:

Ако искаме да изтеглим кредит, ще трябва да представим на банката комплект документи, които да съдържат данни за нас като:

- трите имена, ЕГН, номера на личната карта
- адреса, на който живеем
- семейното ни положение, имаме ли деца
- местоработата и професията, която упражняваме
- размера на месечния ни доход, имотите, които притежаваме и т.н.

Всичко това са различни видове наши лични данни.

Често в тези случаи предоставяме и данни за други лица, например, съпруг, приятел, който ще бъде наш поръчител и т.н.

### **Кой събира лични данни за нас**

В редица случаи от ежедневието ни се налага да предоставяме данни за нас на различни институции.

Предоставяме данни на държавни органи , за да можем да получаваме услуги, справки, удостоверения.

Предоставяме данни за здравословното и имущественото ни състояние на застрахователи, банки, за да преценят дали да сключат договор с нас.

Предоставяме данни за това къде работим, колко получаваме, каква е политическата ни принадлежност на различни статистически агенции, за да могат да извършват проучванията си.

ЗЗЛД определя институциите, които събират данни за нас като **администратори на лични данни** и им възлага определени задължения.

Администраторите винаги следва да събират данните ни с предварително определена цел, която трябва да е законна, и ние да сме осведомени за нея. Обемът от лични данни, които администраторите събират за нас, трябва да е съответен на целта.

Например:

При кандидатстването ни за кредит, банката събира данни за нас с цел да се увери, че сме в състояние да плащаме редовно дължимите вноски по кредита.

Събирането на всяка друга информация, която няма отношение към тази цел (здравословно състояние, етническа принадлежност и др), е неоправдано и банката няма право да я изисква.

### **Нашите права:**

ЗЗЛД гарантира на всеки правото на защита срещу безцелното или неправомерно събиране на данни от държавата или частни организации.

Всеки има право да знае кой, кога и с каква цел събира информация за него.

Затова имаме право:

- да ни бъде обяснено с каква цел се събират данните за нас;

- да получим достъп до данните си;
- да искаме унищожаването на събраните данни, когато законът позволява това;
- да поискаме актуализиране или поправяне на данните;
- да забраним на администратора да предоставя личните ни данни на трети лица;
- ако предполагаме, че някъде се съхраняват данни за нас, да поискаме потвърждение за това;
- да се обърнем към Комисията за защита на личните данни, ако смятаме, че правата ни са нарушени.

Например:

Докато договорът за кредит е в сила, ЗЗЛД ни предоставя правото да искаме от банката достъп до всички данни, които е събрала за нас.

Имаме право да искаме поправянето на някои от данните, ако са записани погрешно или е настъпила някаква промяна

В случай че не ни бъде отпуснат кредит, както и след изтичане на договора за кредит, банката не се нуждае повече от личните ни данни. В тези случаи ЗЗЛД ни дава правото да поискаме унищожаването им.

ЗЗЛД задължава банката да не предоставя данни за нас на трети лица (други банки, търговци, застрахователи и др.) без наше знание.

### **Задължения на администраторите на данни:**

Администраторите на данни са длъжни:

- да събират информацията за нас с наше знание;
- да използват нашите данни само за осъществяване на обявената цел;
- да съхраняват нашите данни достатъчно сигурно;
- да поддържат данните ни актуални;
- да предоставят достъп до данните ни винаги когато поискаме.

### **Как да получим достъп до нашите лични данни**

Искането за достъп до личните ни данни става с писмено заявление, което:

- да подадем до администратора на данни лично или чрез изрично упълномощено от нас лице;

- може да бъде в свободен текст, но задължително трябва да съдържа нашето име, адрес или някакви други данни, достатъчни за идентифициране;
- да съдържа подпис и дата на подаване;
- следва да се заведе от администратора в специален регистър.

Срокът, в който следва да получим достъп до личните си данни, е 14 дни от подаване на заявлението, но може да бъде мотивирано удължен до 30 дни.

Ако получим решение за отказ, в него трябва да бъдат посочени определено правно основание, органът, от който идва отказът, и срокът за неговото обжалване. Мълчаливите откази са приравнени на изричните и също можем да ги обжалваме.

### **Какво да правим, ако считаме, че правото ни на защита на лични данни е нарушено?**

Винаги когато:

- някой неправомерно или без наше знание съхранява данни за нас,
- предоставените от нас данни не се използват за целта, с която са събрани,
- наши данни неправомерно са прехвърлени от един администратор на друг,
- отказва ни се достъп до личните ни данни,

можем да се обръщаме към Комисията за защита на личните данни.

### **Комисията за защита на личните данни е органът, който осъществява контрол по спазването на ЗЗЛЗ.**

Комисията:

- води регистър на администраторите на лични данни,
- извършва проверки на администраторите,
- разглежда жалби срещу администраторите.

Винаги, когато имате съмнения, че правата ви по Закона за защита на личните данни са нарушени, можете да изпратите писмена жалба до Комисията, в която да опишете вашия случай.

### **Съдебен контрол**

Всички решения и действия на администраторите на лични данни, както и решенията на Комисията за защита на личните данни могат да бъдат обжалвани и пред съд.